

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Nižší stupeň osmiletého cyklu (prima až kvarta)

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávací obsah předmětu Hudební výchova vychází ze vzdělávací oblasti Umění a kultura dle RVP ZV (v platném znění).

Hudební výchova v 1. – 4. ročníku osmiletého gymnázia navazuje na předmět hudební výchova na 1. stupni základní školy. Rozvíjí, kultivuje a prohlubuje to, co žák již poznal.

Obsahem činností je hlasová výchova, rozvoj rytmických a intonačních dovedností, jednohlasý i vícehlasý zpěv s doprovodem i bez doprovodu, hra na orffovské nástroje, případně i na další dostupné nástroje s následným využitím v předehrách, mezihrách a dohrách. V souvislosti s tím se aplikuje v rámci omezených možností praktické využití základů harmonie při hře na dostupné melodické hudební nástroje. Předmět je také zaměřen na schopnost vnímat proud hudby jako logický celek.

Žáci jsou vedeni ke kritickému postoji k vnímanému umění, ale i k tolerování individuálního hudebního vkusu a k ocenění hudebního projevu druhých. Na základě analýzy umí rozpoznat umění od hudebního kýče, vyjádřit svůj názor a diskutovat o problému. Dále je žák veden k tomu, aby v hudbě našel prostředek relaxace, ale i duševního obohacení.

Pozornost se proto věnuje především hudbě, která žáky bezprostředně obklopuje – tedy hudbě populární - jako východisku pro výrazově i posluchačsky náročnější hudbu vážnou, na niž se zaměřuje předmět estetická výchova - hudební v následujících dvou letech. Zároveň se žáci seznamují s historickou podmíněností a vývojem populární hudby.

Při výuce se využívá i dovedností, které žáci získali na ZUŠ, např. při doprovodech písní, v praktických prezentacích hudebních nástrojů apod.

Časové a organizační vymezení:

Vyučovací předmět má dotaci 1 hodinu týdně ve všech čtyřech ročnících nižšího cyklu osmiletého gymnázia. Hodinová dotace odpovídá učebnímu plánu = 1 – 1 – 1 – 1.

Výuka probíhá výhradně ve třídě částečně přizpůsobené předmětu při plném počtu žáků (třída se nedělí na skupiny). Třída je vybavena základní audiovizuální technikou, klavírem, Orffovým instrumentářem. K dispozici jsou zpěvníky Já, písnička, a to všechny tři díly.

Realizovaná průřezová témata:

Předmět vzhledem ke svému obsahu zapojuje pravidelně následující průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova (OSV) – např. psychologie osobností v umělecké tvorbě a jejich přínos pro společnost, rozvoj schopností člověka na základě vrozených uměleckých vloh, muzikoterapie, dramaterapie
- Výchova demokratického občana (VDO) – např. podpora a respektování nonkonformních umělců v demokratické společnosti
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VEGS) – např. celosvětový přínos evropských hudebních skladatelů, instrumentalistů či vokalistů
- Multikulturní výchova (MKV) – např. porovnání rozdílných hudebních kultur s vedením k lidské toleranci a porozumění jejich odlišnosti; respektování individuální subjektivní tvorby
- Environmentální výchova (EV) – např. dopad znečištění a průmyslových katastrof na společnost, včetně jejího odrazu na umělecké tvorbě
- Mediální výchova (MV) – např. hra hudebních pohádek a muzikálů, včetně vlastního PR, vedení ke správnému přednesu včetně vhodné intonace a jiných paralingvistických projevů

Mezipředmětové vztahy:

Hudební výchova zapojuje převážně tyto mezipředmětové vztahy:

- ČJ – např. literatura (poezie – libreto), divadlo

- VV – propojení architektury a hudebních slohů, příprava rekvizit
- D – historický vývoj české a evropské hudební tvorby, vývoj hudebních nástrojů
- OV – přeměna českého školství v čase a jeho podpora hudební výchovy žáků

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel klade důraz zejména na kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetenci k učení:

- ✓ při rozvoji hudebních schopností jednotlivých žáků
- ✓ při organizování společných projektů rozvíjí jejich schopnosti týmové spolupráce
- ✓ vede je k zodpovědnosti za společné dílo
- ✓ formou jednoduchých referátů týkajících se hudebních žánrů vede žáky k samostatné (či skupinové) práci a její prezentaci

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

Výuka žáků se SVP vychází z obecných zásad stanovených ŠVP a obecných didaktických zásad pro výuku na 2. stupni ZŠ. Ve vyučovacích hodinách klade vyučující důraz na individuální přístup a dostatečnou komunikaci mezi žákem a učitelem, stejně tak mezi žáky navzájem. Jako pomocný faktor slouží zakomponování muzikoterapie ve spojení s arteterapií, rytmizací, učením se správného dýchání. Vyučující v případě potřeby spolupracuje na plánu pedagogické podpory (PLPP) nebo individuálním vzdělávacím plánu žáka (IVP). Mezi konkrétní a pro hudební výchovu specifické formy podpory a motivace ke studiu patří např. referáty na žákem oblíbené téma, nácvik divadelního představení (hudební pohádky pro děti v mateřských či speciálních školách), dále pěveckého vystoupení (zpívání vánočních koled v MHD, domovech seniorů, veřejnosti obecně), hra s boomwhakery, použití ve výuce rytmických hudebních nástrojů, třídní živé koncerty. Jako formu pedagogické podpory lze využít také aplikaci „Google classroom“, jejímž prostřednictvím může žák v odpovídajícím tempu pracovat na úkolech.

Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků

Výuka žáků nadaných a mimořádně nadaných se řídí obecnými zásadami stanovenými v ŠVP a obecnými didaktickými zásadami pro výuku na 2. stupni ZŠ. Ve vyučovacích hodinách klade vyučující důraz na individuální přístup a vytváření ideálních podmínek pro rozvoj hudebního nadání či talentu daného žáka. Obsah a tempo výuky jsou dle možností diferencovány. Práce s nadanými žáky spočívá v rozšíření teoretického obzoru a uzpůsobení podmínek ke zlepšování praktických dovedností a seberealizaci v dané oblasti umění. Nabízena je účast v mimoškolních aktivitách, např. v pěveckých a recitačních soutěžích nebo v pěveckém sboru Gymnázia Strakonice pod vedením Mgr. Marcely Mikové, Ph.D. Pro organizaci nadstandardní domácí práce může vyučující využít aplikaci „Google classroom“. V případě potřeby vyučující spolupracuje na tvorbě IVP pro mimořádně nadaného žáka.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu HUDEBNÍ VÝCHOVA:

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Prima, 1 hodina týdně

Očekávané výstupy z RVP ZV Žák:	Školní očekávané výstupy Žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě, zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého - vnímá užité hudebně výrazové prostředky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku - interpretuje vybrané lidové a umělé písně - rozpozná vybrané hudební nástroje symfonického orchestru - uvede některá jména hudebních skladatelů a název některého z jejich děl 	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjí jednohlasý a jednoduchý dvojhlasý zpěv - reprodukuje rytmický a melodický dvojhlas - reprodukuje na rytmické nástroje jednoduchý doprovod - rozpozná nejjednodušší formu písně - orientuje se v dynamice skladby a prakticky ji užívá - využívá dovednosti získávané v ZUŠ při reprodukci jednoduchých melodických doprovodů - poznává funkci dynamiky ve skladbě - převádí melodie z nezpěvné do zpěvné polohy - seznamuje se s notovou osnovou a notovým zápisem - rozlišuje durové a mollové tóniny - poznává různé typy orchestrů 	<ul style="list-style-type: none"> - zvuk vs. tón - význam ticha - notový záznam - zápis stupnice C- dur - dynamika - rytmika – boomwhakers, Orffovy nástroje - správná artikulace a dýchání - jednoduchý dvojhlas - práce s hlasem, s kultivací vokálního i instrumentálního projevu - zpěv (Já písnička 1,2) <p><u>poslech:</u> S. Prokofjev – Pěť a vlk I. Hurník – Co umí hudba Saing-Saent- Karneval zvířat Musorgskij – Obrázky z výstavy A. Vivaldi – Čtvero ročních dob</p>	<p>M – pravidelný rytmus</p> <p>Fy – zvuk a jeho vlastnosti</p> <p>OSV – seberealizace, hudební kultivace, vliv ticha, hudby a hudebního „smogu“ na lidskou psychiku</p> <p>VV – arteterapie při poslechu</p>

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Sekunda, 1 hodina týdně

Očekávané výstupy z RVP ZV Žák:	Školní očekávané výstupy Žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>- zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase</p> <p>- dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého</p> <p>- rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu</p> <p>- interpretuje vybrané lidové a umělé písně</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozšiřuje hlasový projev - reprodukuje složitější dvojhlas - používá notový zápis jako oporu při realizaci písně - improvizuje vhodný rytmický doprovod na Orffovy rytmické nástroje, boomwhakers - chápe rozdíl mezi označením hudby populární a vážné - chápe funkci hudby v životě člověka - rozeznává druhy hudebních nástrojů a jejich funkci ve stavbě hudebního díla - rozeznává žánry hudby - pozná původ lidové hudby podle charakteristických zvukových a melodických prvků 	<ul style="list-style-type: none"> - zpěv písní (Já, písnička 1,2,3) - pojmy lidová, populární a vážná hudba - rozlišení podstaty termínů moderní a módní - rozdělení hudebních nástrojů - pohybový doprovod znějící hudby – taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění - balet a tanec jako součást hudebních žánrů - polka, valčík - pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla – pantomima, improvizace <p><u>poslech:</u> J. Suk – Pohádka, Jaro B. Smetana - Šárka A. Dvořák – Rusalka A. Vivaldi – Jaro</p>	<p>OSV – seberealizace, sebe prezentace, tolerance k ostatním; rozvoj pohybové paměti</p> <p>TV – tanec jako kultivovaný pohyb</p> <p>VV – arteterapie při poslechu</p> <p>D – vývoj a vymezení hudebních žánrů v časové přímce</p> <p>F – dynamika v hudbě</p> <p>Z – národy a jejich lidová hudba</p>

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Tercie, 1 hodina týdně

Očekávané výstupy z RVP ZV Žák:	Školní očekávané výstupy Žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> - <i>reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace</i> - <i>doprovází písně pomocí ostinata</i> - <i>interpretuje vybrané lidové a umělé písně</i> - <i>rozeznává různé hudební žánry-pozorně vnímá znějící hudbu skladeb většího rozsahu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjí vícehlasý zpěv písní různých žánrů - porovnává a posuzuje hudbu minulosti a současnosti, vytváří si vlastní názor na základě konkrétních poznatků - chápe souvislosti vzniku písně a doby - dovede formulovat provázanost hudby s životním stylem - úvod do dějin vážné hudby - seznamuje se s příběhy v hudbě – opera a opereta - seznamuje se s obdobími hudebního baroka, klasicismu, romantismu a moderny, rozeznává jejich charakteristické prvky 	<ul style="list-style-type: none"> - zpěv (Já, písnička 2,3,4) - vývoj hudby od středověku - vlastní tvorba kramářské písně - vliv hudby na člověka v souvislosti s historickými událostmi - opera – opereta - muzikál - reprodukce a poslech muzikálových písní - periodizace dějin vážné hudby - J. S. Bach - W. A. Mozart - L. van Beethoven - B. Smetana - A. Dvořák - L. Janáček - J. Suk <p>poslech:</p> <ul style="list-style-type: none"> - díla J. S. Bacha, W. A. Mozarta, L. van Beethovena, L. Janáčka, J. Suka - O. Nedbal – Polská krev - J. J. Offenbach – kankán - muzikály (Starci na chmelu, Hair, Fantom opery...) 	<p>ČJ – literatura jako zdroj textů a libret v hudbě</p> <p>VV – kresby jako doplněk kramářských písní</p> <p>OSV – muzikoterapie</p> <p>D – odraz historických událostí ve tvorbě a produkci hudby; pojetí vážné hudby v časové přímce; vývoj hudebních těles, hudebních nástrojů</p>

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Kvarta, 1 hodina týdně

Očekávané výstupy z RVP ZV Žák:	Školní očekávané výstupy Žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> - <i>chápe jejich význam v hudbě na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku</i> - <i>vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění</i> - <i>zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami</i> - <i>interpretuje vybrané lidové a umělé písně</i> - <i>realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímá hudebně výrazové prostředky dalších žánrů populární i vážné hudby – jazz, rock - vnímá historické souvislosti a podmíněnost vzniku populární hudby - analyzuje hudební skladbu z hlediska užitých prostředků - chápe funkci hudby vzhledem k životu jedince i vývoji společnosti - vytváří vlastní soudy a preference skladeb a písní současnosti - vnímá vzájemný vliv různých hudebních žánrů, stylů a období 	<ul style="list-style-type: none"> - zpěv (Já, písnička 2,3,4,5) - český hudební romantismus - okolnosti vzniku populární hudby - irská lidová hudba, country - jazz (blues, spirituál) - L. Armstrong - rocková hudba a její styly od 50. let - reprodukce písní probíraných žánrů - hudebně dramatická tvorba Osvobozeného divadla a Semaforu - J. Voskovec, J. Werich, J. Suchý, J. Šlitr - K. Kryl, J. Nohavica a další – text písně jako poezie i zpráva o stavu společnosti - world music <p>Poslech: Ukázky country, jazzu, rocku</p>	<p>D – souvislost společenské situace s vývojem americké hudby ve 20 st.; provázání vážné hudby s prvky hudby rockové</p> <p>ČJ – významná česká divadla, jejich tvorba a produkce; politické satiry</p> <p>OSV – hudba jako součást společenských změn</p> <p>MKV – vzájemný vliv různých kultur na vývoj hudby i díla jednotlivých skladatelů</p> <p>MV – prezentace oblíbené hudební skupiny, video s vlastní tvorbou</p>